

מספר התנגשויות עופות בקווי השמל בארץ – מהגבוהים בעולם

צפריו רינת

הגיע לשיעור גבוה יותר, של עד 217. על פי עורכי המחקר ב־ ישראל, "תוצאות המחקר אינן מעידות בהכרח על היקף תופעת ההתנגשויות לאורך כל קווי המתח בארץ, אלא מדגישות את הרגישות של אוזרים שבהם מתקיימים שימושי קרקע רלוונטיים, או שהם נמצאים על ציר נדידה ושהייה ראשי".

במהלך המחקר נערכה בדיקה של ההשפעה שיש לאמצעי סימון שמתקינים על קווי מתח כדי שעופות יוכלו להבחין בהם. בקטעי קו המתח שהוצבו בהם אמצעי סימון היתה ירידה של 26% בשיעור העופות שנפגעו מהמתח. מדובר בשיעור נמוך מהמתח צופה ביחס לסימון דומה בעולם. ההערכה היא שהסיבה לכך היא שמדובר באמצעי סימון שלא ניתן להבחין בהם בלילה. לאחרונה התפרסם בארצות הברית מחקר שנבדק בו השימוש בתאורה על־סגולה מסוג A כדי לצמצם את מספר ההתנגשויות של עגורים בקווי מתח. אמצעים אלו צמצמו את מספר ההתנגשויות בשיעור של יותר מ-90%.

מספר ההתנגשויות יכול להגיע ל-200 מקרים לק"מ אחד מדי שנה – פי עשרה מבארה"ב

בכנס שיערך בסוף החודש יציגו ארגוני שמירת הטבע תוכנית ליישום אמצעים לצמצום התנגשויות של עופות בקווי השמל. התוכנית מבוססת על איתור קווים שיש בהם סכירות גבוהה להתנגשויות (5% מכלל קווי המתח) וסימונם באמצעים כמו תליונים, דגלונים וכדורים, המסייעים לעופות להבחין בהם.

"הצעד הבא מבחינתנו הוא עבודה משותפת עם חברת חשמל, לביצוע פיילוט מעשי שיבדוק יעילות של אמצעי סימון שונים, ויאפשר לנו להחליט מה תמהיל האמצעים היעיל ביותר", אמר אלון רוטשילד, האחראי על תחום מגוון ביולוגי בחברה להגנת הטבע. "אנחנו מנסים לגייס מימון לפיילוט ולתוכנית רבי-שנתית לסימון של הקווים העוברים באזורים הרגישים ביותר".

מספר מקרי התנגשות קטלניים של עופות עם קווי מתח בישראל הוא מהגבוהים בעולם, ויכול להגיע ל-200 מקרים לקילומטר אחד מדי שנה. כך עולה ממחקר שהסתיים בשנה שעברה באזור עמק יזרעאל. בעקבות מחקר זה מציעים ארגוני שמירת הטבע לפעול להתקנת אמצעי סימון על קווי מתח בחלק מאזורי הארץ, כך שעופות יבחינו בהם מבעוד מועד וההתנגשות תימנע.

את המחקר ריכז דותן יושע, וממציאו יוצגו בעוד שבועיים בכנס טבע ביו לחדשנות בעסקים, תשתיות וטבע של החברה להגנת הטבע והמשרד להגנת הסביבה. בכנס שותפים גם רשות הטבע והגנים ומשרד האנרגיה. עד היום לא היו נתונים כמותיים על היקף ההתנגשויות של עופות בקווי מתח בישראל. כדי לבצע הערכה ראשונית הוחלט לבחור בקווי מתח חדש העובר בעמק יזרעאל, בין הכפר מוקייבלה לבין עפולה. קו זה נבחר מאחר שהוא עובר באזור שמתקיימת בו פעילות רבה של עופות, הנמשכים בין השאר אל מאגרי מים. כמו כן, בעבר כבר היו דיווחים על פגיעות בקווי השמל התנגשויות.

המעקב נערך בשנים 2016-2018 בשביל ארגוני שמירת הטבע, המשרד להגנת הסביבה וחברת השמל. במהלכו נעשה שימוש בכלכל גישוש כדי לאתר פגרי עופות, או באמצעות צפר שעבר לאורך הקו. מספר ההתנגשויות הממוצע לשנה, על פי ממצאי המעקב, הוא 200 עופות לכל קילומטר של קו מתח. העופות היו שייכים ל-68 מינים שונים, כולל 12 מינים הנמצאים בסכנת הכחדה – ובהם עיט נצי, זמירון וקנרת אירופית. רוב העופות שנפגעו היו קטנים. ייתכן שאחת הסיבות לכך היא שהם נוטים יותר להגיע בלהקות גדולות, המתקשות לחמוק מהמגע עם קו המתח.

בהשוואה למחקרים בעולם, שיעור ההתנגשויות שהתגלה בעמק יזרעאל הוא גבוה יחסית. בארצות הברית מספר התנגשויות לקילומטר הוא 23-29, בספרד כ-30 ובאיטליה 87. בכלגיה הוא עמד על 30-100 ורק בהולנד הוא